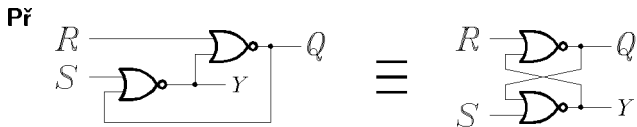

Sekvenční obvody

R	S	Q	Y
1	1	0	0
1	0	0	1
0	1	1	0
0	0	?	?

$Q = \varphi(Y)$ a $Y = \psi(Q)$

pozorování:

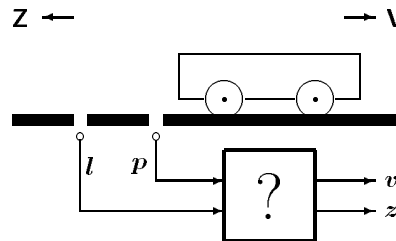
R	S	Q	Y
1	0	0	1
0	0	0	1
0	1	1	0
0	0	1	0

závěr: výstupy závisí na „historii“

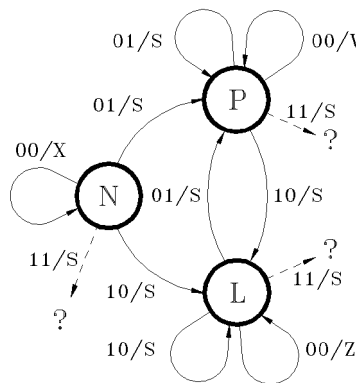
sekvenční obvody (dosud: kombinační obvody)

zpětná vazba !?!

Návrh sekvenčního obvodu (příklad)

graf přechodů

výstupy:

v	z		
0	0	X	???
0	1	Z	západ
1	0	V	východ
1	1	S	střed

vnitřní stavy:

N	...	Nevím
L	...	vLevo
P	...	vPravo

Návrh sekvenčního obvodu (příklad) 2

graf přechodů → tab. přechodů (a výstupů):

(l, p)	00	10	11	01	00	10	11	01
N	(N)	L	?	P	X	S	S	S
L	(L)	(L)	?	P	Z	S	S	S
P	(P)	L	?	(P)	V	S	S	S

kroužkem jsou označeny tzv. stabilní stavy

stavy: • vnitřní (krátce jenom stavy): N, L, P

• vstupní: 00, 01, 11, 10

• výstupní: X, Z, V, S

kódování stavů:

stav (vnitřní, ...) ~ hodnoty logických proměnných
logické proměnné: vnitřní, vstupní, výstupní

• vstupní stavy: byly kódovány již při zadání

• výstupní stavy: viz předchozí folii

• vnitřní stavy:

	a	b
N	0	0
L	0	1
P	1	1

a a b jsou
vnitřní
proměnné

Návrh sekvenčního obvodu (příklad) 3

kódované tabulky přechodů a výstupů

	l^p		
	0	1	1
N	0	0	1
L	0	0	1
P	1	0	1
?			

	l^p		
	0	1	1
N	0	1	1
L	1	1	1
P	0	1	1
?			

	l^p		
	0	1	1
N	0	1	1
L	1	1	1
P	1	1	1
?			

	l^p		
	0	1	1
N	0	1	1
L	0	1	1
P	1	1	1
?			

$a' = p + a \cdot \bar{l}$

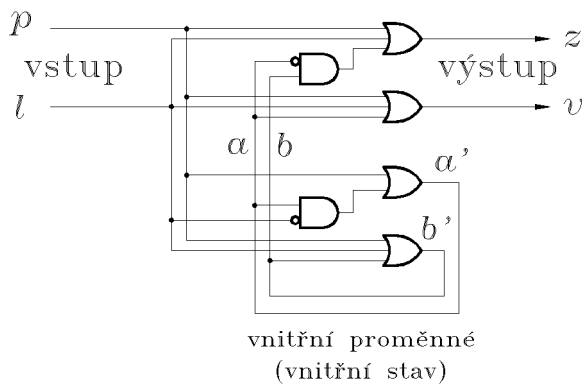
$b' = p + l + b$

$z = p + l + \bar{a} \cdot b$

$v = p + l + a$

samostatný úkol: Provedte zpětné doplnění tabulky přechodů a grafu přechodů (tzn. nahradte otazníky výslednými hodnotami).

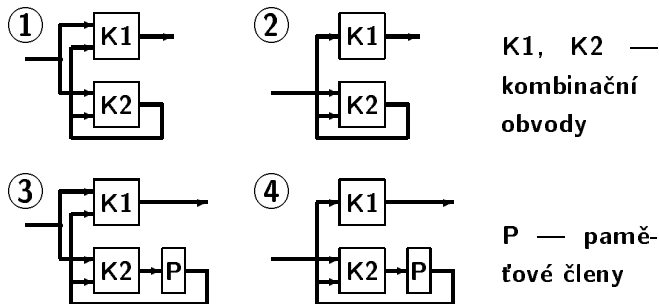
schéma zapojení

vnitřní proměnné (vnitřní stav)

samostatný úkol: Pokuste se doplnit „nulování“ (tzn. nastavení do stavu N).

struktura sekvenčních obvodů

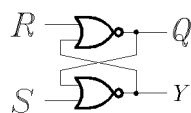

K1, K2 — kombinační obvody

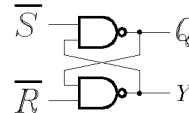
P — paměťové členy

paměťové členy — klopné obvody (asynchronní) [flip-flop]

typ R-S [Reset-Set]

typ $\bar{R}\bar{S}$

R	S	Q'	Y'
0	0	Q	$\bar{Q}'$
0	1	1	$\bar{Q}'$
1	0	0	$\bar{Q}'$
1	1	0	0

„pamatuje“
zápis 1
zápis 0
???

$\bar{R}$	$\bar{S}$	Q'	Y'
1	1	Q	$\bar{Q}'$
1	0	1	$\bar{Q}'$
0	1	0	$\bar{Q}'$
0	0	1	1

R a S, popř. $\bar{R}$ a $\bar{S}$ — tzv. **budící funkce**

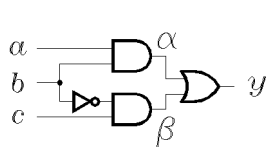
některé problémy:

fundamentální režim:

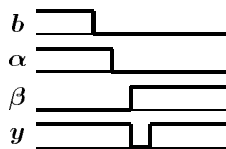
- změna jediné vstupní proměnné
- další změna: až po ustálení výstupů

hazardy (příklady):

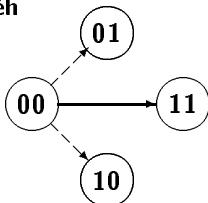
1 tzv. statický hazard v 1

$$a = 1 \quad a \quad c = 1 \Rightarrow \Rightarrow y = a \cdot b + \bar{b} \cdot c = 1$$

2 tzv. souběh

„řešení“: tzv. **synchronní sekvenční obvody** (dosud: tzv. **asynchronní**)

synchronní sekvenční obvody

do zpětných vazeb se zařadí tzv.

synchronní paměťové členy (klopné obvody)

tj. obvody, jejichž vstupy jsou vzorkovány tzv.

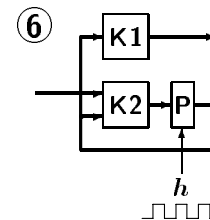
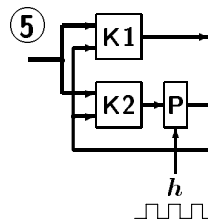
hodinovými pulsy

[clock]

(krátce „hodinami“)

$\Rightarrow$ přechodové děje jsou ignorovány,

$\Rightarrow$ „diskrétní čas“ — takty.

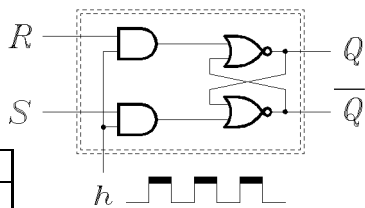

synchronní paměťové členy (klopné obvody):

- hladinové (řízené hladinou) [latch]
- hranové (řízené hranou) [flip-flop]

hladinové klopné obvody [latch]

1. typ R-S [Reset - Set]

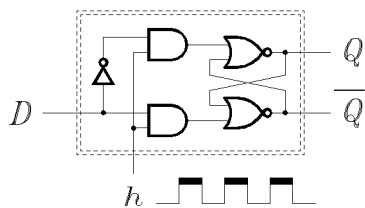

h	
0	„pamatuje se“
1	vst. $\rightsquigarrow$ výst.

$R \cdot S = 1 \ \& \ h: 1 \rightarrow 0 \implies Q = ?$

proto: $R \cdot S \neq 1$ — nutno zajistit při návrhu

2. typ D [Data]

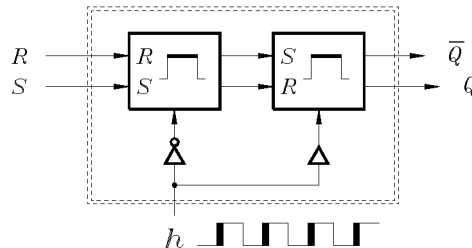

problém: šířka hodin. pulsů $\rightarrow$ hranové klop. obv.

užití hladin. klop. obvodů: mimo zpětné vazby (registry — někdy)

hranové klopné obvody

tzv. obvody „master – slave“ (typ R-S)

změna výstupů (Q , popř. $\bar{Q}$): jen při náběžné hraně hodinových pulsů

společné hodiny $\implies$

- hodiny $\nearrow$ — změna stavu všech klop. obv.
- potom: přechodový děj v kombinačních obv.
- hodiny $\nearrow$ — : atd.

Pozn.:

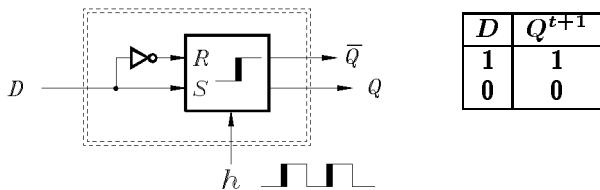
1. modifikace uvedeného zapojení: závěrná hrana místo náběžné hrany ($\searrow$ místo $\nearrow$)
2. existují i jiné možnosti realizace hran. klop. obvodů
3. i zde nutno zajistit $R \cdot S \neq 1 \rightarrow$ jiné typy

typy hranových klopných obvodů

1. R-S [Reset - Set] (viz předchozí folie)

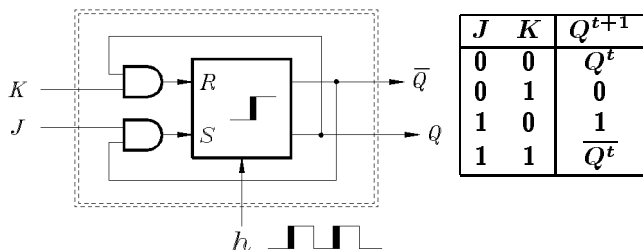
R	S	Q^{t+1}
0	0	Q^t
0	1	1
1	0	0
1	1	?

2. D [Data]

D	Q^{t+1}
1	1
0	0

3. J-K [Jordan - Eccles]

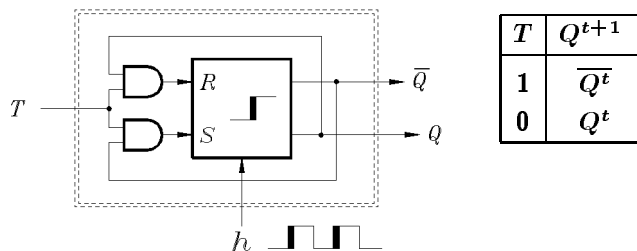

J	K	Q^{t+1}
0	0	Q^t
0	1	0
1	0	1
1	1	$\bar{Q}^t$

typy hranových klopných obvodů

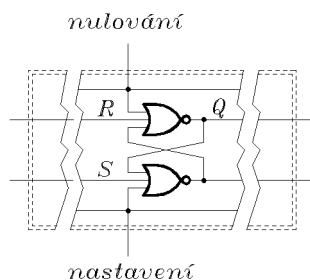
2

4. T [Trigger]

T	Q^{t+1}
1	$\bar{Q}^t$
0	Q^t

asynchronní nastavení a nulování synchronních klopných obvodů

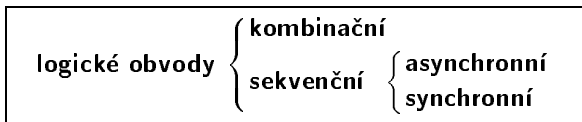
návrh synchronních sekvenčních obvodů

Postupuje se analogicky jako při návrhu asynchronních sekvenčních obvodů (viz příklad), ale:

- **fundamentální režim se nevyžaduje**
- **hazardy vůbec nevodí**
- pojem **stabilní stav ztrácí smysl**
- **klopné obvody**
  - o typu D: klopné obvody se „prostě“ vloží do zpětných vazeb (schéma ① nebo ②)
  - o ostatní: výstupy K2 (viz ⑤ a ⑥) — budící funkce (např. J a K) klopných obvodů

Pozn.: i u asynchronních sekv. obvodů ③ a ④: výstupy K2 — budící funkce (R a S)

Rekapitulace:

Konečný automat (KA) : matem. model SLO

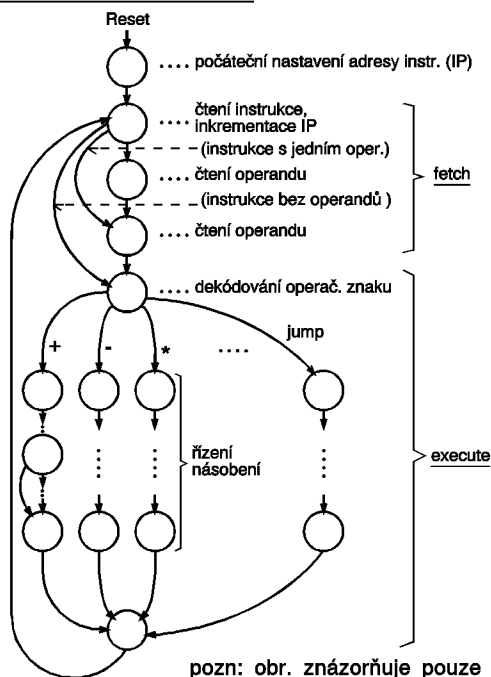
- šestice : (X, Y, Q, Q₀, δ, λ)

- X .... množina možných kombinací hodnot vstup. proměnných KA; př: 3 vstup. prom. ⇒ X obs. 2³ = 8 kombinací
- Y .... množina možných kombinací hodnot výstupních proměnných KA
- Q .... množina možných kombinací hodnot vnitřních proměnných KA (množina stavů)
- Q₀ .... počáteční stav (kombinace hodnot vnitřních proměnných KA v počáteč. stavu)
- δ .... stavově přechodová funkce :
δ : X x Q → Q ....definuje příští vnitřní stav KA
- λ .... výstupní funkce :
λ: a) X x Q → Y .... typ Mealy
b) Q → Y .... typ Moore

Formy popisu KA : - graf přechodů
- tabulky pro δ a λ

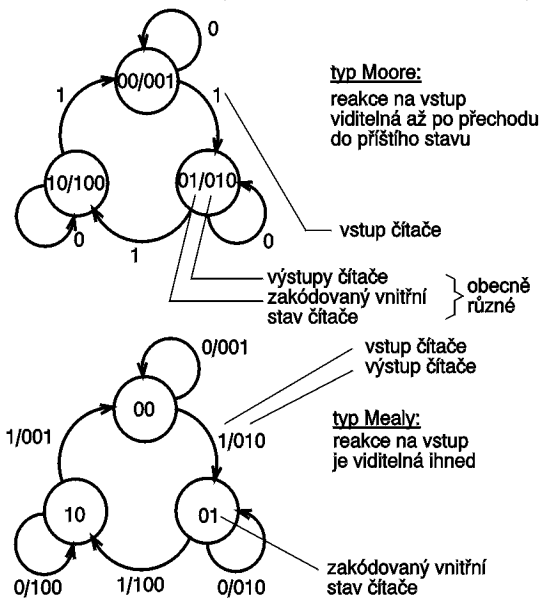
Ukázky automatů

1) řadič číslicového počítače

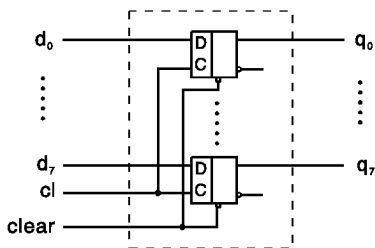
pozn: obr. znázorňuje pouze funkci řadiče, nejsou zde uvedeny jeho vstupy ani výstupy

2) Čítač mod 3: tři výstupy - 001,010,100 ⇒ tři výstupní proměnné tři vnitřní stavy - 00,01,10 ⇒ dva klopné obvody

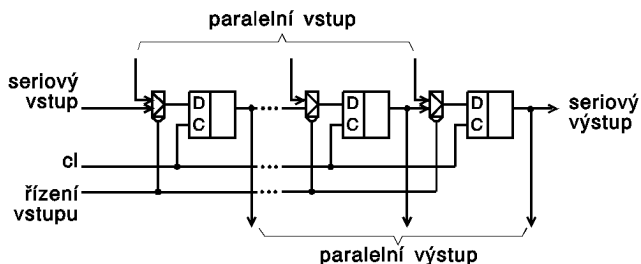
pozn.: Výstup obou čítačů je v kódu 1 ze 3.
Obvykle však bývá kódován dvojkově (00,01,10).
Pak lze v našem případě u typu Moore ztotožnit vnitřní a výstupní proměnné.

a) paralelní registry (dočasná paměť)

b) seriové registry (převodníky)

- serioparalelní: seriový vstup
paralelní výstup
- paralelněseriové: paralelní vstup
seriový výstup

**Součástková základna
číslicové techniky**

- SSI (small scale integration)..... do 10^2 hradel/čip
- MSI (medium scale integration).... 10^2 až 10^3 hradel/čip
- LSI (large scale integration)..... 10^3 až 10^4 hradel/čip
- VLSI (very LSI) ..... nad 10^4 hradel/čip

SSI - elementární logické členy:

- and, nand, or, nor, xor
- paměťové obvody D, JK, ...

MSI - často používané universální obvody:

- multiplexory: 2 x 1, 4 x 1, 2 x 2, 16 x 1, ...
- čítače: mod2, mod5, mod16
- registry

LSI a VLSI :

- **speciální:** mikroprocesory
mikroprocesorové řezy
paměti (ROM, PROM, EPROM, RAM, ...)
různé podpůrné obvody
- **universální** (s programovatelnou strukturou)
výhody vzhledem k SSI a MSI:
  - vyšší rychlost
  - vyšší spolehlivost
  - nižší náklady na montáž
  - nižší spotřeba elektr. energie

implementace:

- plně zákaznický návrh: veškeré propojení je plně realiz. již při výrobě => složitá spolupráce výrobní závod -uživatel
- polozákaznický návrh: výroba - připraví polotovary
uživatel - propojení požadované struktury
  - PLA (programmable logic array)
  - PAL (programmable and logic)
  - FPGA (field programmable gate arrays)
  - FPLD (field programmable logic devices)

• technologie spojovacích bodů:

- tavné bipolární pojistky => jednorázové naprogramování
- elektronické spínače řízené:
  - a) transistory CMOS s izolovaným hradlem => vymazání světlem
  - b) bistabilními klopnými obvody => nutnost konfigurace po každém zapnutí elektrické energie programem z pevné paměti (EPROM).
Př. XILINX